

TEKNOLOGIA

Eraldaketa digitalaren etika

DIANA FRANCO

Arrakala digitala” murrizteko dauden laguntza guztien inguruan aritu naiz lankide batekin: eremu pribatutik, Europatik, estatutik, Jaurlaritzatik... Kakotxen artean jartzen dut arrakala digitala, berau gauzatzen hasi aurretik jada existitzen ziren arazo asko arrakala digitala izenez izendatzen gabiltzalako. Horrela, gai honetan lanean ari garenok, arrakala digitalaren aitzakiarekin, beste hainbat arazotan esku hartzen ari garela ikusten dugu. Besteak beste, irakurtzen ez dakien pertsona batek arrakala digitala duela esaten dugu izapide digital bat ezin duenean egin, baina arazo hori eraldaketa digitalik gabe ere existituko litzateke. Ulermen arazoak dituen haur batek internet bidezko lanak ez egiteari arrakala digitala deiten diogu, baina bere arazoak beste jatorri bat du. Nik ez dakit garbi balioesten “arrakala digitalaren” izenean egiten gabiltzan beste lan hauek onerako edo txarrerako diren. Beharbada, dena arrakala digitala ez izan arren, horren aitzakian inklusioa indartzen gabiltza. Edota beharbada benetako arazoi aurre ez egiteko adabakiak baino ez gara.

Bide honetan, gainera, ezin ditugu gure ikuspegi kritikoak aplikatu, sarri beste indar batzuen menpe lan egiten dugulako. Zentzu horretan interesgarria iruditu zait Europako Batzordeak atera berri duen Hamarkada Digitalerako Eskubide eta Printzipio Digitalei buruzko Europako Adierazpena. Horren arabera, izaera irekiko subiranotasun digitala bilatu behar da, eta eraldaketa digitalak honako balioak izan behar ditu: pertsonak eraldaketa digitalaren erdigunean kokatzea; elkartasuna eta integrazioa babestea; konektibitatearen, hezkuntzaren, prestakuntzaren eta gaitasun digitalen bitartez; algoritmoekin eta adimen artifizialeko sistemekin ditugun harremanetan aukeratzeko askatasunak duen garrantzia indartzea; eremu digital publikoan parte-hartzea sustatzea; ingurune digitalean segurtasuna, babesa eta ahalduntzea areagotzea, eta datuen pribatutasuna eta norbere datuen kontrola bermatzea; jasagarritasuna sustatzea. ●

NAZIOARTEA

Peru, eta orain zer?

AXIER LOPEZ

Peruko protesten aurkako armadaren errepresio bortitzak 60 hildako eta 1.300 zauritu inguru eragin ditu. Asko tiroz hil dituzte, fusilez. Bi hilabete baino gehiago igaro dira kolpe zibiko-militarretik, eta ordutik etengabeak izan dira protestak, errepide mozketak, aireportuen okupazioak, hiriburuko mobilizazio jendetsuak, lanuzte orokorrak... Intentsitate ezberdinez, baina altxamenduak aurrera darrai hegoaldeko eskualde batzuetan, hala nola Puno edo Cuscon.

Gobernuak balen indarrez agintzen jarraitu nahi du, baina perutarren %76k Boluarteren dimisioa nahi du, Peruko Ikerketa Institutuaren arabera. Pedro Castillo, bere aldetik, kartzelatik, *El Saltori* emandako lehen elkarrizketan dio Peruko presidentea bera dela.

Castillo eskuineko konplot baten biktima izan zen. Gaur egun protestan ari den nehorrek ez du hori zailentzen jartzen. Baina Castillo agintera eraman zuten herritar horiengan konfiantzarik eduki ez izanak kontratsan sortzen ditu. Castilloaren gobernuak hasieratik egin zion uko herrialdea eraldatzeari mugimendu sozialetan babes harturik. Nazioartean ere bizkarra eman zuten Amerikako ezkerreko gobernuak, hain zuzen ere orain Castillo babestu edota haren kontrako "estatu kolpea" salatzen duten gobernuak. Castilloaren balizko itzulera agintera ez da adostasuna lortzen duen eskaera bat. Eragile askok hauteskundeak lehenbailehen egin behar direla dio, baina joko-arau

berriekin, jakin badakitelako hauteskundeak aurreratzeak ez duela gauza handirik aldatuko prozesu eratzaille batek lagunduta ez bada.

Borrokarako Kontseilu Nazional Bateratua (CONUL) herri matxinadan parte hartu duten eskualdeko mugimenduek osatzen dute. Premiazko hiru eskari ditu: Dina Boluarte boterea uztea, Kongresua ixtea eta Konstituzio berri bat idazteko Batzar Konstituziogilea eratzea. Plataforma inperialismoa salatzen du kolpearen bultzatzaile gisa eta konplizetza jotzen ditu estatu-botere guztiak (Polizia, indar armatuak, Fiskaltza, komunikabideak, Eliza Katolikoa...). Kartzela eskatu dute Boluarterentzat, funtzionario kolpistentzat eta errepresioaren arduradunentzat.

Kontua da bi eszenatokiak oso zailak direla ezkerrentzat. Harrigarria litzateke Castillo berriro presidente gisa ikustea, eta hauteskunde berri batzuen aurrean hobekien kokatuta dagoena da Alberto Fujimori kolpista espetxeratuaren ikaslerik onena, bere alaba Keiko Fujimoriaren ultra eskuina. Ez bada, herri matxinada giro horretan, ustekabeen figura aglutinatzaile bat sortzen, egun alternatiba instituzionalik ez duen ezkerrentzat.

Egoera ez da erraza. Ezkerreko mugimenduek dituzten balizko aukerak konplikatuak dira. Baina, orain dela bi hilabete inork gutxiak uste zuten horrelako protesta olatu handia piztu eta gaur egunera arte iraungo zuenik. ●